

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин та управління проєктами

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
Проєкти та бізнес-моделі циркулярної економіки

Підготовки магістрів
Галузі знань 07 Управління та адміністрування
Спеціальності 073 Менеджмент
Освітньо-професійної програми «Управління проєктами»

*Силабус освітнього компонента складається
для денної (очної) форми навчання*

Силабус вибіркового освітнього компонента «Проекти та бізнес-моделі циркулярної економіки» підготовки магістра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент, за освітньо-професійною програмою «Управління проектами».

Розробник: Корнелюк Ольга Антонівна, к.е.н., доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

ПАВЛІХА Н. В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами протокол № 1 від 04 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри:

БОЯР А.О.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування 073 Менеджмент «Управління проектами» магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання: 1-й
		Семестр: 1-й
ІНДЗ: є		Лекції: 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год.
		Самостійна робота: 88 год.
		Консультації: 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова викладання		<i>Українська</i>

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППІ: *Корнелюк Ольга Антонівна*

Науковий ступінь: *кандидат економічних наук*

Вчене звання: *доцент кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами*

Посада: *старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами*

Контактна інформація: Olga.Korneliuk@vnu.edu.ua, каб. 322, корпус А.

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Циркулярна економіка є сучасною парадигмою розвитку, яка спрямована на збереження ресурсів та зменшення негативного впливу людської діяльності на природне середовище. Циркулярна економіка стала необхідною з огляду на низку проблем, які їй вдається вирішувати: зменшення відходів, ефективне використання ресурсів, інновації і конкурентоспроможність, соціальна відповідальність, глобальні виклики. Циркулярна економіка спрямована на зменшення відходів за рахунок вторинного використання матеріалів і виробничих товарів з використаної сировини. Зростаючий попит на ресурси, такі як метали, палива та вода, став причиною їх дефіциту та зростання вартості. Циркулярна економіка спрямована на оптимізацію використання ресурсів і зменшення негативного впливу на довкілля. Перехід до циркулярної економіки вимагає нових інноваційних рішень і технологій, що створює можливості для підприємств розвивати нові конкурентоспроможні бізнес-моделі, зменшувати витрати та виходити на нові ринки. Багато країн вже впроваджують законодавство, спрямоване на підтримку циркулярної економіки. Це включає в себе податкові пільги, субсидії для стартапів та інші стимули для компаній, які вибирають циркулярні підходи. Сучасні споживачі стають більш свідомими щодо екологічних проблем і самі вибирають продукти та послуги, які мають менший

вплив на навколишнє середовище. Бізнеси, які приймають циркулярні принципи, можуть збільшити свою привабливість для споживачів, циркулярна економіка сприяє створенню позитивного суспільного іміджу для компаній.

2. Пререквізити: немає.

3. Постреквізити: немає.

4. Мета і завдання освітнього компонента

Метою курсу є формування у здобувачів освіти системного мислення та спеціальних знань щодо розробки та функціонування циркулярних проєктів і бізнес-моделей. Основними завданнями курсу «Проєкти та бізнес-моделі циркулярної економіки» є формування наступних компетенцій: формування розуміння у здобувачів освіти про основні поняття і концепції, що лежать в основі циркулярної економіки, такі як зменшення відходів, вторинне використання ресурсів, ремонт і переробка; дослідження бізнес-моделей, які базуються на циркулярних принципах, вивчення практичних прикладів компаній та проєктів, які успішно впроваджують циркулярні підходи у свою діяльність, а також визначення факторів їх успіху; вивчення особливостей розробки ідей циркулярних проєктів та бізнес-моделей, вивчення законодавчих та регуляторних механізмів, які впливають на циркулярну економіку, і як їх утримання може підтримувати циркулярні бізнеси. Такі завдання навчальної дисципліни допомагають студентам усвідомити важливість циркулярної економіки та розвивати навички та знання, необхідні для її успішної реалізації на практиці.

5. Форми та методи навчання: інтерактивна лекція (вербальні та ілюстративно-демонстраційні методи: розповідь, пояснення, дискусія, презентація, демонстрація, запитання-відповідь, мозковий штурм), аналіз ситуацій та розв'язання ситуаційних завдань, електронне тестування.

6. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність (ІК). Здатність вирішувати складні професійні управлінські ситуації та проблеми (особливо в умовах невизначеності та ризику), відкритість до нового в теорії та практиці управління, адекватне реагування на вимоги сучасності.

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК6. Вміння виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, опрацювання, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами

ФК1. Вміння обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, у тому числі у відповідності до нормативно-правової бази та міжнародних стандартів

ФК2. Встановлювати критерії, за якими організація визначає подальший напрямки розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани

ФК8. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію

ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПРН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтувати методи їх вирішення

ПРН3. Здатність використовувати досвід та нормативно-методичні положення з організації початку проектної діяльності, формування проектних альтернатив, планування процесів управління змістом проекту, інформаційними зв'язками і ризиком, прийняття проектних рішень.

7. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Теоретичні засади формування циркулярної економіки	17	2	2	12	1
Тема 2. Сутність та види бізнес-моделей циркулярної економіки	17	2	2	12	1
Тема 3. Оцінка ефективності циркулярних проектів і бізнес-моделей та індикатори циркулярної економіки	17	2	2	12	1
Тема 4. Циркулярні проекти та бізнес моделі на основі екологічного дизайну та індустриальної екології	16	-	2	12	2
Тема 5. Бізнес-моделі та проекти циркулярної економіки у сфері ресурсозбереження	17	2	2	12	1
Тема 6. Запровадження циркулярної економіки для вирішення проблем у сфері використання пластику і зменшення електронних відходів	17	-	2	14	1
Тема 7. Фінансування бізнес-моделей та проектів циркулярної економіки	19	2	2	14	1
Усього годин	120	10	14	88	8

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Навчання здійснюється з дотриманням норм Кодексу академічної доброчесності ВНУ (<http://surl.li/aagxg>). У випадку відсутності на заняттях з важливих причин, є можливість відпрацювання семінарів шляхом виконання завдань у письмовій формі та усне відпрацювання під час консультацій. Дисципліна складається з одного змістового модуля. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за: поточне оцінювання з відповідних тем (70 балів), виконання ІНДЗ (30 балів).

Модуль 1							Модуль 2	Сума балів
Змістовий модуль 1								
1	2	3	4	5	6	7		
10	10	10	10	10	10	10	ІНДЗ	
70 балів							30 балів	100

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Форма підсумкового контролю з дисципліни – залік. Це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з певної дисципліни на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи, виконання ІНДЗ, тестових завдань тощо. Модульні контрольні роботи не проводяться (Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів ВНУ імені Лесі Українки – https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf)

https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf)

Дисципліна складається з одного змістового модуля. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за: поточне оцінювання з відповідних тем (70 балів), виконання ІНДЗ (30 балів). У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми, або виконати відпрацювання письмово згідно інструкцій, зазначених в завданнях в програмі Office-365 (Teams). У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). Якщо здобувач освіти виконав усі види навчальної роботи, які визначені силабусом навчальної дисципліни та отримав не менше 60 балів, отримана сума балів зараховується як підсумкова.

Тематичне відображення семінарських питань:

Тема 1. Теоретичні засади формування циркулярної економіки

1. Еволюція ресурсоефективності та концепція циркулярної економіки. Концепції: Регенеративна конструкція, Cradle-to-Cradle, Промислова екологія та ін.
2. Сутність економіки замкненого циклу. Підходи до визначення циркулярної економіки. Відмінності між лінійною та циркулярною економікою
3. Принципи циркулярної економіки
4. Ключові інструменти циркулярної економіки
5. Переваги від впровадження циркулярної економіки

Тема 2. Сутність та види бізнес-моделей циркулярної економіки

1. Бізнес-модель: поняття і основні види
2. Перехід до циркулярних бізнес-моделей
3. Інноваційні бізнес-моделі

Тема 3. Оцінка ефективності циркулярних проєктів і бізнес-моделей та індикатори циркулярної економіки

1. Значення та види індикаторів циркулярної економіки
2. Поєднання показників циркулярної економіки з оцінкою життєвого циклу та аналізом матеріальних потоків. Онлайн-інструменти аналізу циркулярної економіки.
3. Методи розрахунку ефективності рециклінгу відходів
4. Визначення обсягу вилучення вторинних ресурсів з відходів

Тема 4. Циркулярні проєкти та бізнес моделі на основі екологічного дизайну та індустріальної екології

1. Сутність та значення індустріальної екології
2. Розвиток екоіндустріальних парків
3. Поняття екологічного дизайну в циркулярній економіці
4. Аналіз характеристик екологічного дизайну в циркулярних бізнес-моделях та проєктах
5. Приклади та успішні практики екодизайну в циркулярній економіці

Тема 5. Бізнес-моделі та проєкти циркулярної економіки у сфері ресурсозбереження

1. Поняття ресурсозбереження і сценарії ресурсоефективності
2. Декаплінг в циркулярній економіці
3. Особливості запровадження циркулярної економіки на різних типах підприємств
4. Приклади, кейси циркулярної економіки в сфері ресурсозбереження

Тема 6. Запровадження циркулярної економіки для вирішення проблем у сфері використання пластику і зменшення електронних відходів

1. Проблеми нагромадження пластикових відходів в світі. Політика ЄС щодо пластику
2. Успішні практики поводження з відходами пластику
3. Накопичення електронних відходів як глобальна проблема. Законодавство ЄС у сфері поводження з електронними відходами
4. Шляхи розв'язання проблеми електронних відходів за допомогою циркулярної економіки

Тема 7. Фінансування бізнес-моделей та проєктів циркулярної економіки

1. Які фінансові виклики пов'язані зі створенням і реалізацією циркулярних бізнес-моделей у порівнянні з традиційними лінійними моделями?
2. Джерела фінансування для циркулярних проєктів та бізнес-моделей
3. Які інструменти фінансового управління можна використати для забезпечення стійкого фінансового успіху циркулярних проєктів?
4. Ключові показники для оцінки фінансової ефективності циркулярних проєктів і бізнес-моделей
5. Яким чином правові та регуляторні аспекти можуть вплинути на фінансове забезпечення циркулярних проєктів і бізнес-моделей?

ІНДЗ передбачає підготовку і захист презентації на вибір студента з переліку запропонованих тем:

- Практики запровадження циркулярної економіки на основі проектування дизайну (круговий дизайн)
- Досвід запровадження циркулярної економіки на рівні окремих міст

- Досвід запровадження циркулярної економіки на прикладі ТНК
- Приклади циркулярної економіки для збереження клімату та біорізноманіття
- Циркулярна економіка і fashion-індустрія
- Проекти циркулярної економіки, спрямовані на зменшення використання пластику
- Приклади циркулярної економіки в харчовій промисловості

Вимоги до змісту та оформлення. Презентація повинна бути інформативно та ілюстративно наповнена, містити не менше 25 слайдів. В презентації та виступі слід використовувати актуальну інформацію не лише теоретичного характеру, необхідно навести приклади, цікаві факти тощо (залежно від специфіки теми). Презентації повинні мати типову структуру: слайд 1 - тема, автор; слайд 2 - інформаційні джерела; слайд 3 - план; слайд 4... - розкриття змісту; останній слайд – висновки Розміщуючи посилання на використані ресурси, в лінках необхідно зазначати повні адреси доступу. Якісно виконана презентація з гарним змістовим наповненням, яка буде розглянута і обговорена під час семінарів, оцінюється до 30 балів. Якщо презентація лише завантажена, але не було обговорення, то вона оцінюється до 25 балів, за умови якісного змістового наповнення та дотримання вимог оформлення. Оцінюється якість виконання роботи, актуальність матеріалу, виступ та відповіді на питання.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Глобальна циркулярна економіка: «економіка ковбоїв» vs «економіка космічного корабля»: моногр./ І.Я.Зварич. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2019. 337 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/37230>
2. Корнелюк О. Досвід імплементації циркулярних проєктів для відновлення економіки України. Together united: науковці проти війни: збірник тез доповідей І Міжнародної благодійної науково-практичної конференції (Луцьк, 20 травня 2022 р.). – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. URL: https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://vnu.edu.ua/sites/default/files/2022-07/Zbirnyk_tez_3.pdf
3. Корнелюк О.А. Інноваційні бізнес-моделі та проєкти циркулярної економіки. «Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень»:

- Матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Луцьк, 09 листопада 2022 р.) / укладачі: С. Кулик, А. Моренчук. Луцьк, Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 134 с.
4. Корнелюк О.А. Методологічні аспекти управління циркулярними проектами та бізнес-моделями. *Наукова інтеграція в умовах глобальних викликів*: зб. тез доп. IV Міжн. мультидисциплінарної наук.-практ. конф. (Луцьк, 20 червня 2023 р.). / За заг. ред. Павліхи Н.В. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. URL: https://wiki.vnu.edu.ua/images/c/c8/4_%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%95%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B5_%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf#page=95
 5. Корнелюк О. Напрямки відновлення металургійного комплексу України на засадах циркулярної економіки. *Rebuild Ukraine: справа всього цивілізованого світу: збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції* (Луцьк, 15 березня 2023 р.). / ред. Н. В. Павліха. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 156-160. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22240>
 6. Нова політика ЄС з «циркулярної» економіки: можливості для України. 2020. https://dixigroup.org/wp-content/uploads/2020/09/dixi_pb_circular-economy_ukr_full_3.pdf
 7. Сучасне керування відходами відповідно до принципів циркулярної економіки. Посібник курсу ZWA deep level. 2021. <https://zerowastekharkiv.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/posybnic-lekciye-book-5.pdf>
 8. Циркулярна економіка : навчальний посібник / Шевченко Т. І., Шуптар-Пориваєва Н. Й., Губанова О. Р. та ін. Суми : Університетська книга, 2022. – 220 с.
<https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/10468/1/%d0%a6%d0%b8%d1%80%d0%ba%d1%83%d0%bb%d1%8f%d1%80%d0%bd%d0%b0%20%d0%b5%d0%ba%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%bc%d1%96%d0%ba%d0%b0.pdf>
 9. Циркулярна економіка: як новий спосіб господарювання в умовах цифрової трансформації. Колективна монографія. За науковою ред. к.е.н., доц. Татомир І.Л., к.е.н., доц. Квасній Л.Г. Трускавець: ПОСВІТ, 2021, 124 с.
<https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1103/1/%D0%A6%D0%98%D0%A0%D0%9A%D0%A3%D0%9B.%20%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD.-1.pdf>
 10. Circular Economy Action Plan. For a cleaner and more competitive Europe. 2020. https://ec.europa.eu/environment/circular-economy/pdf/new_circular_economy_action_plan.pdf
 11. Circularity Gap Report 2022: five years of analysis by Circle Economy https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/1_report_cgr_global_2022.pdf
 12. Pavlikha N., Korneliuk O. World experience of circular economy implementation and prospects for Ukraine. Economic, social and legal aspects of enterprise management. Context of the political and economic crisis / scientific editors Monika Dobska, Ryszard Kamiński. Poznań, 2022. P. 155-168. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22295>